

Rondetafelgesprek GLB na 2027

Vraag 1: hoe kijkt de sector aan tegen vereenvoudiging van het GLB?

LTO Nederland is groot voorstander van vereenvoudiging van het GLB en daarmee van de keuzes die Nederland maakt in het Nationaal Strategisch Plan (NSP). Van belang daarbij is de horizon: Het NSP kan jaarlijks gewijzigd worden. Sommige van onze voorstellen kunnen meteen mee in die jaarlijkse wijzigingen.

Tegen eind 2025 verwacht LTO dat de Europese Commissie voorstellen doet voor het GLB in de volgende budgetperiode 2028-2034. Sommige van onze voorstellen zouden mee moeten in de wetgevende voorstellen.

Korte termijnvoorstellen

- LTO dringt aan op een gelijk speelveld in de EU wat betreft de overheveling van gelden van pijler 1 naar pijler 2, en het deel van de GLB-gelden dat rechtstreeks op het boerenerf belandt. In 2025 kan het percentage overheveling van pijler 1 naar 2 reeds aangepast worden. Maar dit is ook een prioriteit voor het GLB 2028-2034.
- In 2025 neemt Nederland weer afscheid van de “definitieve aanvraag” in het najaar. De werkwijze in 2025 lijkt weer meer op die van twee jaar geleden. Na 15 mei kun je tot en met 15 oktober nog wijzigingen doorgeven, maar je kan dan niet meer percelen of nieuwe activiteiten toevoegen. Dus als je door extreme weersomstandigheden vastloopt in jouw eco-regeling, mag je geen alternatieve activiteit meer kiezen. LTO pleit er voor dat dat wel kan.
- Complicerend is ook dat in de eco-regeling tarieven en punten van gewassen jaarlijks wijzigen. Ieder jaar de regeling wijzigen zorgt voor problemen. Ook al doe je precies hetzelfde als vorig jaar, dan moet je toch nog alles weer doorrekenen. Voorbeeld: de eco-activiteiten precisiebemesting en –gewasbescherming. Telers worden in 2025 gevraagd om een ‘as applied’ kaart naast een taakkaart, terwijl de puntentoekenning is verlaagd. Onlogisch en niet motiveren om dan een stap extra te zetten. LTO dringt aan op stabiliteit in de eco-regeling.
- Ieder jaar zijn er vragen over de rustgewassenlijst in de eco-regeling. Die is een afgeleide van de rustgewassenlijst in de Meststoffenwet. Dat zorgt voor misverstanden. Zorg voor één lijst.
- De eis van minimaal 80% bedekking levert soms ook discussie op. Bijvoorbeeld als er, bijvoorbeeld door regenval, een natte plek in het perceel is. Als geheel scoort het perceel 80%, maar kennelijk is de eis dat die 80% op het hele perceel gehaald moet worden.
- De perceelregistratie levert ieder jaar veel vragen op. Wijzigingen die het voorgaande jaar zijn aangegeven op ‘Mijn Percelen’, blijken vaak weer teruggedraaid. Sommige percelen zijn 1-2 meter groter dan de kadastrale gegevens. Dat leidt tot vragen van de RVO over schriftelijke toestemming voor het gebruik voor zeer kleine strookjes land. Terugzetten naar de kadastrale grenzen kan, maar dat klopt ook vaak niet exact en zorgt voor gedoe met gebruikers van aangrenzende percelen. Al dit gedoe kost tijd en levert niets op.

- De registratie van landschapselementen zorgt vaak ook voor hoofdbreken, omdat kaarten niet overeenkomen met de praktijk. De RVO werkt met GeoTag, maar dat levert niet altijd oplossingen. Niet iedereen weet hoe mee om te gaan. Niet iedereen heeft E-erkenning. Bovendien ontvangt LTO vragen van leden over zeer lange procedures over percelen en landschapselementen. Over dit onderwerp lopen er nog procedures uit 2023. Het gaat vaak om kleine foutenmarges. Dit roept ergernis op.
- Als er m.b.t. de opgegeven eco-activiteiten aanvullende gegevens (foto's) nodig zijn kan RvO aan betreffende relatie een melding versturen met het verzoek binnen gestelde termijn de via de Geo Tag App aan te leveren. Als deze foto's niet binnen 14 dagen worden aangeleverd wordt de eco-activiteit van betreffende perceel afgewezen en telt dus niet mee binnen de punten en de waarden van de aangevraagde eco-regeling. Geef de agrariër vier weken.
- Ieder jaar zijn er omstandigheden waardoor de boer op 15 mei het bouwplan nog niet definitief rond heeft. Dat leidt ieder jaar tot vragen om meer tijd om de gecombineerde opgave definitief te maken. Biedt meer ruimte hiervoor.
- In 2025 is sociale conditionaliteit in werking getreden. LTO pleit er voor om dit af te schaffen. Er is al Nederlandse wetgeving. Sociale conditionaliteit kan leiden tot dubbele boetes.
- In 2025 is de Goede Landbouw en Milieu Conditie (GLMC) 2 van kracht geworden. Dit betekent dat boeren op veengronden worden beperkt in hun bouwplan. Zij mogen blijvend grasland niet meer scheuren. Dit belemmert de samenwerking tussen veehouders en akkerbouwers en tuinbouwers. Bescherming van veengronden zit al in de Habitatrichtlijn. Het is ook mogelijk om te werken met omgekeerde drainage, waarmee de oxidatie van veen aanzienlijk kan worden beperkt. Sta zulke vormen van innovatie toe.
- GLMC6 betreft minimale bodembedekking gedurende een bepaalde periode. Dit leidt ieder jaar tot vragen en knelgevallen als gevolg van extreem weer. Geef de boer die meedoet aan de eco-regeling vrijstelling van deze conditionaliteit.
- LTO is kritisch over de regeling productieve investeringen. Ook al zit je als aanvrager in de categorie met de hoogste punten, dan schiet het beschikbare budget vaak te kort. Het duurt lang voor je wat hoort. Het is een loterij. Oplossingen zouden zijn: strengere selectie van machines, lager % steun of meer budget.

Voorstellen voor het GLB 2028-2034:

- LTO pleit voor meer gebruik van doelsturing in het GLB. Geef de boer een doel mee, en biedt die boer ruimte om zelf de maatregelen te kiezen om daar te komen. Nu is het GLB nog steeds te veel 'regeltjes'.
- De gecombineerde opgave is erg ingewikkeld geworden. Vele agrariërs huren hiervoor een adviseur in. Dat kan niet de bedoeling zijn. LTO dringt aan op vereenvoudiging. Dat kan door het ingewikkeld systeem voor de eco-regeling, met punten en bedragen, te schrappen en een eenvoudige lijst van opties aan de boer voor te leggen, waar hij dan uit kan kiezen.

- De zoogkoeien- en schapenhouderij doen aan begrazing van natuurgraslanden, maar krijgen sinds 2023 voor geen ondersteuning meer, omdat de graasdierenvergoeding is geschrapt. Met de komst van de wolf staat begrazing onder druk. LTO pleit daarom voor een dierpremie voor deze twee sectoren. Nederland is de enige EU-lidstaat die nu geen gebruik maakt van dit instrument.
- De brede weerszekering zorgt ieder jaar voor discussie. Telers tekenen in, maar achter blijkt dat de premiesubsidie lager uitpakt dan 67%, bijvoorbeeld 52%. Vervolgens blijkt dat de schadedrempel van 20% niet per perceel wordt toegepast, maar voor de hele teelt alvorens het tot een uitkering kan komen. Daar kunnen telers niet mee werken; zij rekenen op een bepaalde premiessubsidie en schadevergoedingen volgens de polis.
- Het moet makkelijker worden om niet-bestede GLB-gelden te besteden aan andere maatregelen in het Nationaal Strategisch Plan. Nu zijn de mogelijkheden vaak beperkt als gevolg van 'ringfencing'. Dat kan er toe leiden dat er geld terug moet naar Brussel. Dit is ongewenst.
- In het GLB/NSP bestaat de mogelijkheid van sectorale interventies. In de sectorale interventie groenten en fruit (SIGF) mogen erkende Producentenorganisaties hier gebruik van maken voor telers die hun afzet gebundeld via deze organisaties organiseren. Niet aangesloten groenten- en fruittelers kunnen hier geen gebruik van maken. De sector is heel divers, met tientallen verschillende teelten en vele afzetmarkten (vers, gesneden, industrie). Telers die geen lid zijn van een PO zouden in staat moeten zijn zich te organiseren met minimaal twee andere bedrijven om zo ook toegang te krijgen tot steun voor kwaliteitszorg, klimaatadaptatie, milieumaatregelen, digitalisering en duurzaamheid. De middelen krijgen zo meer doelbereik. Dat kan een onderdeel worden van het EIP (Europees Innovatie Partnerschap). LTO steunt het belang van samenwerking waarin producentenorganisaties aanbod bundelen en zo de marktpositie van de telers versterken.

Vraag 2: waar komen de GLB-gelden terecht?

LTO neemt hierbij de vrijheid om antwoord te geven op de tweede vraag gesteld door de Tweede Kamer. Het GLB-budget voor de periode 2028-2024 is namelijk nog niet bekend, en afhankelijk van de MKF-voorstellen die tegen 1 juli verwacht worden. De hoogte van het GLB-budget wordt echter bepalend voor de keuzes die Nederland moet maken. LTO pleit voor behoud van het GLB-budget, met inflatiecorrectie. Het feit dat het huidige kabinet wil korten op de afdracht aan Brussel, helpt het GLB niet. Dat komt straks als een boemerang terug in de toedeling van GLB-fondsen aan Nederland. En dan komt het geld niet meer bij de Nederlandse agrariërs terecht.